

AVRUPA KİMLİĞİNİN OLUŞUMU VE EVRİMİ

Ertuğrul Gazi AKSOY

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü,
ertugrulaksoy18@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-9994-9114

Makale Geliş Tarihi: 18.02.2020 **Makale Kabul Tarihi:** 02.04.2020

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Atıf: Aksoy, E. G. (2020). Avrupa kimliğinin oluşumu ve evrimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (45), 26-39.

Öz

Her oluşumun kendini ait hissettiği formasyonlar geçmişten bugüne kadar var olmuştur. Bu formasyonlardan biri de bugün Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkilerinde önemli bir yer edinen Avrupalı kimliğidir. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olması adına vermiş olduğu mücadelede Türkiye'ye engel olan en büyük nedenlerden birisi Türkiye'nin "Avrupalı Kimliğine" aidiyet hissetmemesidir. Aynı şekilde Avrupa'nın da Türkiye'yi Avrupalı olarak değerlendirmemesidir. Dolayısıyla bu makale, "Avrupalı" kimliğinin oluşumunu ve evrimini değerlendirecektir. Değerlendirmeye öncelikle Avrupa'nın kökeni analiz edilerek başlanacak ve Türkiye-AB ilişkilerinin değerlendirmesi bu makalenin amacı olmadığı için sadece Avrupa'nın ötekisi bağlamında Türkiye'ye ve Müslümanlara olan bakış açısı değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kimlik, Avrupa Kimliği, Türkiye ve Avrupa Kimliği, Ötekileştirme.*

FORMATION AND EVOLUTION OF EUROPEAN IDENTITY

Abstract

The formations that each formation feels belong to have existed from the past to the present. One of these formations is the European identity, which has taken an important place in the relations between Turkey and the European Union today. One of the main reasons that hinders Turkey in its struggle to become a member of the European Union is that it does not feel belonging to "European identity". In the same way, Europe does not consider Turkey as a European. Therefore, this article will evaluate the formation and evolution of the

“European identity”. The evaluation will be given by analyzing the origin of Europe and, since the evaluation of Turkey-EU relations is not the purpose of this article, only the perspective of Turkey and Muslims in the context of the other European countries will be evaluated.

Keywords: *Identity, European identity, Turkey and European identity, Othering.*

Giriş Yerine: Köken Olarak “Avrupa”

Avrupa sözcüğünün ortaya çıkması, özünde iki farklı olaya dayandırılmaktadır. Bu olaylar kimi kaynaklarda efsane olarak anlatılmış olup, Avrupa halkları tarafından ortak mit algısıyla tarihe kaynaklık etmektedir. Avrupa sözcüğü dünya karasının kuzeybatı Asya’da kalan kısmını ifade etmektedir. İlk olarak eski çağlarda Ege bölgesinde yaşayan insanlar Ege Denizi’nin batısında kalan tarafı için, güneşin battığı yeri belirtmek amacıyla *Ereb* sözcüğünü kullanmaktaydılar (Geary, 2003). Bu sözcük sonraki süreçlerde Yunanlıların kullanımıyla *Europa* adını almış ve bu şekilde günümüze kadar süregelmiştir. Avrupa sözcüğünün kullanımıyla alakalı bir sonraki anlatı ise, o dönemde Fenike kralı Agenor’un kızı olan Europa’nın Yunan Tanrıçası olan Zeus ile evlenmesi ve Girit’te yaşamaya başlaması sürecidir. Bu süreçten sonra Europa’nın yaşadığı yerlere kendi ismi verilmiş olup, aynı şekilde bu da günümüze kadar gelmiş ve ortak hatırlama kültürünü besleyen bir anlatı olmuştur (Çakmak, 2014: 1; Renger, 2014).

İlginçtir ki, yazılan kaynaklarda Europa’nın Zeus’la evlenmeden önce bugünkü Lübnan bölgesinde yaşamakta olduğu belirtilmiştir. Nihayetinde bu durum Avrupa’nın kökenlerinin Doğu’ya da atfedilebileceği gerçeğini gözler önüne sermektedir. Fakat bu durum her zaman için yok sayılmış ve Avrupa’nın kökleri Antik Yunan’a dayandırılmıştır. Bunun yanı sıra Roma’da Avrupa’nın jeokültürel özelliklerini çok fazla taşımasına karşın, jeopolitik anlamda Avrupa’nın kökenini oluşturan bir diğer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. M.S. 375 yılında gerçekleşen Kavimler Göçü, Doğu ve Batı Roma’yı ikiye bölmüş, bu tarihten sonra Batı Roma yıkılmış, Doğu Roma (Bizans) ise 1453 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. Batı Roma’nın yıkılması sürecini destekleyen barbar kavimler; Ostrogotlar, Vizigotlar, Vandallar ve Germenler olmak üzere bu topluluklar Batı Roma’nın bulunduğu bölgeyi işgal etmişler ve orada kendi yaşam alanları olan “Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu”nu kurmuşlardır. Buradan hareketle Kavimler Göçü, tarihin seyrini Avrupalı toplumların lehine değiştirmiş şeklinde bir yorum yapılması yanlış olmayacaktır (Erdenir, 2010: 40).

Avrupalı kültürü, Roma’nın Batı ve Doğu olmak üzere ikiye ayrılışından itibaren oluşmaya başlamıştır. Ayrıca günümüzde devletlerin reelpolitik anlayışla ifade ettikleri Doğu-Batı kullanımı da Roma’nın ikiye bölünmesi süreciyle gerçekleşmiştir. Avrupa’nın en önemli üçayağını oluşturan unsurlardan biri hiç şüphesiz ki Hristiyanlıktır. Avrupa kavramının kültürel anlamda yorumlanmasına olanak sağlayan bu unsur özellikle “İslam ötekisi” üzerinden şekillenmiş olup, VIII.

yüzyıldan itibaren Avrupa'nın taşıyıcılığını yaptığı dinsel bir kimlik olarak karşımıza çıkmaktadır(Aslan, 2009: 47).

Avrupa sözcüğünün kültürel çağrışımlar yapması XV. yüzyıldan itibaren gerçekleşmiş olmakla birlikte "Avrupalı" kelimesinin kullanımı da yine bu yüzyılda gerçekleşmiştir. Modern döneme henüz geçmeden, Şarلمان İmparatorluğu döneminde Hristiyanlık etrafında birleşmiş olan Avrupa toplulukları, kültürlerini de bu çerçevede oluşturmuşlardır. Avrupa kültürünü ortaya çıkaran unsurların kapsayıcılığından çok dışlayıcılığı ön plana çıkmaktadır. Delanty'e göre, Avrupa'nın oluşumu ve gelişimi, farklılıkların bir arada bulunmasıyla mümkün hale gelmektedir. Avrupa'nın dinsel kimliğini ifade eden Hristiyanlık, ortak birlik olma açısından önem atfetse de kimlik açısından mutlaka öteki bir dini kimliğe gereksinim duymaktadır(Delanty, 1995: 1). Avrupa'nın VIII. ve IX. yüzyıllarda Müslümanlarla yaşadığı çatışmalar sonucunda Müslümanların, Sicilya ve İspanya'yı işgal etmeleri üzerine o tarihten sonra Avrupa kendini "Hristiyan Âlemi" olarak tanımlamıştır (Aslan, 2009: 52).

Avrupa, XVI. yüzyıla evrilen süreçte henüz jeopolitik ve jeostratejik anlamdan başka bir anlamı içerelemekteydi. Bu yüzyıla birlikte gerçekleşen reform hareketleri, Aydınlanma ve ulus-devletin oluşmaya başlaması süreciyle yavaş yavaş Hristiyanlığın birleştiriciliğinden uzaklaşan Avrupa toplumları, Türklerin Doğu Avrupa'da önemli bir güç olmaya başladıkları dönemden itibaren Türklere karşı din çemberinden ziyade daha güçlü olgular etrafında birleşmeyi amaçlamışlardır. Özellikle 1618-1648 yılları arasında yaşanan Otuz Yıl Savaşları'yla birlikte kaybolan Hristiyan dini kimliği, Westphalia Barışıyla birlikte diğer dinlerin de varlığını kabul etmeye başlamıştır. XIX. yüzyıla gelindiğinde ise Asya ve Afrika'da birçok sömürge elde eden Avrupa, ekonomik ve siyasal anlamda özgün sistemi kurma yolundaki ilk adımlarını atmıştır (Çakmak, 2014: 2-10).

1. Avrupa'da Ulusal Kimlik Süreci

Ulusal kimlik olgusu ulusallaşmanın temel taşıını oluşturmaktadır. Ulusal kimlik, algılara göre değişmekte olan bir olgu olmakla birlikte toplumdaki topluma da değişiklik arz edebilmektedir. Kimi toplumlar farklılıklarıyla ulusallaşırken; kimi toplumlar ise farklılıkları ötekileştirerek ulusallaşma sürecini başlatmışlardır. Avrupa toplumlarında ise ulusallaşma süreci çok eskilere dayandırılmaktadır. Avrupa halkları ilk olarak Kavimler Göçü ile başlayan hareketliliğin oluşturduğu topluluklara kadar uzanmakta olup ilk uluslaşma hareketi ise Batı Avrupa'da görülmektedir. O dönemki tüm istikrarsızlıklara rağmen belli bir düzene sahip olan Batı Avrupa; Germenya, Galya, İtalya, Hispanya ve Britanya olmak üzere beş krallıktan oluşmaktaydı (Çoban, 2008: 11-17).

Ulusallaşma sürecinin bir sonraki aşaması ise ulus-devlet mantığıdır. Ulus-devlet yapılanması ilk olarak Avrupa'da 1648 Westphalia ve 1713 Utrecht Antlaşmalarıyla ortaya çıkmıştır. Bu süreçten sonra ise Avrupa'da ortak kimlik oluşumu ve ulus bilinci daha da hız kazanmıştır (Özgöker ve Musaoğlu, 2016: 77). Bununla birlikte Avrupa'da ortaya çıktığı genel kabul gören ulus devletinin diğer

coğrafyalarla kıyaslandığında daha homojen ve sabit bir ulusal kimlik inşa ettiği de görülmektedir. Başka bir anlatımla Westphalia düzeni ile yerleşik hale gelen modern devletler sistemi Avrupa'dan diğer coğrafyalara yayılmış ve dünyanın hiçbir yerinde burada tezahür ettirdiği ulusal kimliği oluşturamamıştır. Bunun en çarpıcı örneği Orta Doğu coğrafyasında göze çarpmaktadır. Zira Avrupa'da ortaya çıkan ulus devletler ile uluslararası karşılıklı belirlenimci ve tamamlayıcı bir ilişki söz konusu iken Orta Doğu'da önce ulus devletler ortaya çıkmış ardından ulus yaratma sürecine geçilmiştir. Böylesi bir durumun Avrupalı kimliği açısından en önemli sonucu ise bahse konu bu kimliğin diğerlerine nazaran tarihsel derinliği daha güçlü, ben idraki daha yüksek ve ötekileştiriciliğinin daha çarpıcı oluşudur (İnanç, 2016: 54).

2. Ortak Avrupa Kimliğinin Oluşumunda Din Faktörü

Ortak Avrupa kimliğinin oluşumunda çok önemli bir yeri olan Hristiyanlığın temeli Ortadoğu'ya dayanmaktadır. Avrupa sözcüğünün dini kimlik anlamında farkındalık yaratması ise Hristiyanlıkla birlikte mümkün olmuştur. Roma'nın Hristiyanlığı kabul etmesiyle başlayan bu süreç aynı zamanda Avrupa'nın ötekilerini oluşturmasının da yolunu açmıştır. Hristiyanlık Avrupa için, dini olduğu kadar kültürel bir kimliği de ortaya koymaktadır(Akdemir, 2013: 48). Avrupa tarih boyunca kendini Hristiyan-Batı olarak tanımlamış olmakla birlikte yine bu düşünceden beslenerek Hristiyan olmayanlara ise karşıt bir tavır sergilemiş, hatta daha da ileri giderek bu toplumlara "barbar" yakıştırması yapmıştır. Avrupa ile bütünleşen Hristiyanlık, dinin çok ötesinde bir anlam ifade etmektedir. Yapılan araştırmalara göre batıların birçoğu Hristiyan olmamakla birlikte kiliseden de oldukça uzaktır. Hristiyanlığa atfedilen anlam ise zaten dinden çok, etrafında toplanan batılı kesimin sahip olduğu kültürdür. Batılı olmak ya da Hristiyan-Batı kimliğine sahip olmak, o toplumun yapı taşlarının öğretileriyle hareket etmek demektir. Şöyle ki her toplumun kendine özgü birtakım öğretileri vardır fakat kalıcılığı ya da toplumdan topluma ne kadar tezahür ettiği tartışmalı bir konudur. Hristiyan-Batı kültüründe ise böyle bir durum söz konusu değildir. Kişiler savundukları ideolojiler ne olursa olsun kendilerini tanımlarken bu kimlikle tanımlamaktadırlar. Avrupa halkı, içerisinde bulunduğu kültürle adeta özdeşleşmiştir(Övet, 2007: 97).

Avrupa'nın geçmişten günümüze kadar getirdiği bir takım olgular, dini kimliğinin korunmasında çok büyük rol oynamaktadır. Bu olgular ortak hatırlama kültürüyle kendini var etmiş ve toplumdan topluma günümüze kadar aktarılmıştır. Daha sonra XVI. ve XVII. Yüzyıllarda yaşanan din savaşları ve engizisyon mahkemelerinin kurulmasıyla birlikte sahip olduğu bazı kavramları yitiren Hristiyan-Batı, kimi kesimler tarafından eleştirilmiştir. Bu dönemde Avrupa toplumlarında bazı halklar tarafından farklı kimlik arayışına girildiği de görülmektedir (Çoban, 2008: 30-31).

Günümüzde ise Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde din faktörünün çok fazla önemi kalmamış gibi görünse de, Avrupa Birliği'ne üye olan birçok ülkenin Hristiyan

olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu ülkeler için kültürel bir temel teşkil eden Hristiyanlık, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde ülkelere bakış açısını etkileyen bir unsurdur. Müslümanlık da günümüze kadar bu çerçevede ötekileştirilen bir unsur olagelmıştır. Avrupa'nın Müslümanlara karşı sergilemiş olduğu tavrın, Hristiyan-Batı kimliğinin özgünlüğünü korumaya çalışmasından kaynaklandığı söylenebilir, Avrupa'nın özgün olduğunu söylemek onu yüceltmeyecek aksine dışarıya kapalı ve korkak bir toplum haline getirecektir(Birekul, 2009: 71).

3. Avrupa'da "Ortak Kimlik" Oluşumunun Tarihsel Gelişim Süreci

Ortak Avrupa kimliğinin dayanak noktası olarak belirtilen Antik Yunan ve Roma kültürlerinin gelişim süreçleri incelendiğinde, Yunanlıların, bölgenin ikliminin ve toprak koşullarının tarıma elverişli olmasından dolayı Ege kıyılarına yerleştikleri görülmektedir. Şehir devletleri de ilk defa burada oluşmuş olup bu anlamda ortak Avrupa kültürünün beslenmesine katkıda bulunmuşlardır. Belirtildiği gibi Avrupa adını Yunan mitolojisinden almaktadır. Buradan hareketle Yunan (Helen) kültürü için, Avrupa'yı ismen var eden en önemli ilk aşama da denilebilir(Aslan, 2009: 48).

Avrupa'nın temellerini atan bir diğer unsur ise Batı Roma'dır. Roma İmparatorluğu'nda da, Avrupa'da olduğu gibi *Civis Romanus*(Roma vatandaşı) ya da *Pax Romana* (Roma barışı) şeklinde birlik olma hareketleri görülmektedir. Yine bugünkü Avrupa'ya benzer şekilde Roma'da da kişilerin serbestçe dolaşabildiği ticaret alanları mevcut bulunmaktaydı. Bu ortak değerlerin ayakta kalabilmesini sağlayan şey ise o dönemde Roma Hukuku idi. Roma Hukukunun vatandaşlık hakları anlamında gelişmiş olmasının Avrupa'ya da sirayet etmiş olacağı, yadsınamaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Roma kültürü Avrupa kimliğini medeniyet ve hukuk anlamında etkilemiştir(Yurdusev, 1997: 53).

Günümüz dünyasında "Avrupalılık" kavramının somutlaştığı bir diğer oluşum ise Avrupa Birliği'dir. Avrupa Birliği, oluşturmak istediği üretimin ve ticaretin serbestçe yapılabilirdiği ortak pazar alanıyla Avrupalı devletlerin çıkarlarını maksimize etmek istemektedir. Bu durum ise yine birlik içinde bir Avrupa'yı gözler önüne sermektedir(Erdenir, 2010: 63). Avrupa'nın oluşum süreci olarak ifade edilen tüm bu olgular, Orta Çağ'a evrilen süreç içerisinde gerçekleşmiştir. Ayrıca Avrupa'yı bir bütün olarak kimlik açısından incelemek çok zor bir süreç olacağından, Avrupa kimliğinin tarihsel süreçteki evrimi dönemlere ayrılarak ele alınmıştır.

3.1. Feodal Dönemden Ulus Devlete Geçiş Sürecinde "Avrupalılık"

Tarihte feodalite, Kavimler Göçünün Batı Roma'yı yerle bir etmesiyle başlayan Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun kurulmasıyla devam eden bir süreci ifade etmekte olup bu süreç 1453 İstanbul'un fethine kadar devam eden bir zaman dilimini kapsamaktadır. Orta Çağ'ın ilk dönemlerinden Kutsal Roma İmparatoru Charlemagne dönemine gelene kadar devam eden süreç Orta Çağ'ın karanlık dönemine denk gelmektedir. Bu dönemde İslamiyet'in doğuşu ile birlikte 642 yılında Müslümanların Batıya ilerleyişi gerçekleşmiş olup Avrupa'nın coğrafi

sınırının değişmesinde de Müslümanlar aynı derecede rol oynamıştır (Erdenir, 2010: 41).

VIII. yüzyıla gelindiğinde ise Poitiers Savaşı yaşanmış ve bu savaşla birlikte Müslümanlar yenilgiye uğratılmıştır. Müslümanların aldığı bu yenilgiyle birlikte Avrupa'nın fikri zemini oluşturulmaya başlanmıştır. Bu yüzyılda gerçekleşen savaş, Avrupa'da kimlik çerçevesi bağlamında mitos olarak günümüze kadar anlatılmış bir olaydır. Savaşın komutanı Charles Martell ise Hristiyan-Batı kültürünün koruyucusu addedilmiş ve Avrupa toplumlarında önemli bir yer edinmiştir. Bu dönemde Müslümanların Akdeniz'de etkin güç olmaya başlamasıyla birlikte, ilerde Avrupa olarak nitelendirilecek olan bölge daha da daralmıştır. Akdeniz bu döneme kadar Avrupa fikriyle var edilmişken bu dönemden sonra ise bu fikrin yavaş yavaş kıtadan ayrılmaya başladığı görülmektedir. Pirenne'den aktarıldığına göre Akdeniz'in Müslüman gölü olmasıyla, Avrupa Doğu-Batı şeklinde ayrılacak, bunun sonucunda ise Avrupa kültürel anlamda yoksunlaşacaktır. Son olarak bu durum zaten var olan feodalitenin de güç kazanmasına sebebiyet vermiştir. Bu süreçler bütünü, özellikle de Müslümanların Batıya ilerleyişleri, Avrupa'nın Hristiyanlık etrafında birleşmesine de zemin hazırlamıştır (Yurdusev, 1997: 36).

İslamiyet'in ortaya çıkmasından sonra X. yüzyıla gelindiğinde halklarda giderek artan hac yolculuğu ile birlikte merkez kentlerde farklı ulusların etkileşime geçerek bir arada yaşamaya başladığı görülmektedir. Bu durum Avrupa'da kozmopolit yapının ortaya çıkmasında büyük rol oynamaktadır. Fakat bu durum her ne kadar kozmopolit yapının önünü açıyorsa da aksine kültürel anlamda birliğin önünü de tamamen kapatmıştır. Kalabalıklaşan ve içerisinde çok fazla kültürel unsuru bir arada bulunduran Avrupa'nın kendi içinde birleşmesi bu dönemde oldukça zorlaşmıştır. Şöyle ki, zamanında aynılıklarla bir arada bulunma fırsatını elinde bulunduramamış olan Avrupa, bundan sonraki süreçte "öteki" kavramını adeta ilke edinerek, kendine bir yol haritası belirlemiştir. Ötekileştirme politikası sadece farklı uluslara karşı yapılmaksızın, Avrupa içinde kilise karşıtı olan kesimlere de uygulanmaktadır. Bu durum Doğu ve Batı Avrupa'yı kimlik olarak birbirinden ayıran en önemli neden olmuştur (Erdenir, 2010: 42-43).

3.1.1. Coğrafi Keşifler Döneminde Avrupalılık

Avrupa'da Coğrafi Keşifler olarak adlandırılan bu süreç XV. yüzyılın sonunda ortaya çıkmıştır. Coğrafi Keşifler Avrupa tarihi açısından milat kabul edilmektedir. Özellikle Batı Avrupa'da baş gösteren keşifler, deniz aşırı yapılan seferlerle gerçekleşmiştir. 1492'de ise Amerika keşfedilmiş ve Amerika kıtasına bu dönemde çok yoğun göçler yaşanmıştır. Bu dönem, Avrupa'nın sömürgeciliğinin zirveye ulaştığı dönem olarak tarihe geçmiş olup keşiften ziyade emperyalizmin çağrışımını yapmıştır. Keşfedilen yerlerden Avrupa'ya taşınan bol miktarda değerli maden Avrupa'da kapitalizmin temellerinin atılmasına da olanak sağlamıştır. Bu sürecin sonunda ise feodal dönemin yavaş yavaş kapandığı ve manifaktürel üretimle birlikte burjuva sınıfının ortaya çıkmaya başladığı bir döneme doğru gidilmektedir. Avrupa'ya aktarılan bu zenginlikler ekonomik değişimlerin yanı sıra kültürel

farklılaşmalara da neden olmuş, bilim ve sanatta kayda değer gelişmeler yaşanmıştır. Bilimde, sanatta ve kültürde yaşanan tüm bu gelişmeler, Avrupa'da yavaş yavaş özgün bir ortamın oluşmasını sağlamış ve Avrupa kimliğinin temellerinin atılması sürecini de hızlandırmıştır (Özgöker ve Musaoğlu, 2016: 73-74).

Son olarak modernleşme çerçevesinde ele alınan Avrupa, kendini medeni toplum addederek "ben ve öteki", "medenî olan ve medeni olmayan" çizgisini oluşturmuştur. Özellikle 1453'de Bizans'ın yıkılması ve İstanbul'un Türkler tarafından fethiyle beraber, Avrupa'nın Türklere karşı var olan tehdit algısı daha da yükselmiştir. Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun Batıya ilerleyişinin hızlanması üzerine özellikle 1517 yılında Mısır'ın fethedilmesiyle birlikte Avrupa'nın savunma mekanizması, Kıta içinde ortak bir kimlik kurma yönünde olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun yapmış olduğu fetihler, modern Avrupa tarihinin başlangıç noktası olarak kabul edilmekle birlikte Türk fetihleriyle Avrupa kelimesinin kullanılma sıklığının doğru orantıda ilerlediği aktarılmıştır (Aslan, 2009: 59-60).

XV. yüzyılda gerçekleşen deniz aşırı seferlerle birlikte Avrupa kimliğinin bütünleştirici gücü Müslüman Doğu karşısında daha da etkili hale gelmeye başlamıştır. Keşiflerle birlikte Avrupa'nın laikleşme süreci de başlamıştır. Bu dönemde Avrupa'nın elde etmiş olduğu sermaye, ulus-devlet mekanizmasının güçlenmesine de olanak sağlamıştır (İnanç, 2016: 153). Bununla birlikte Coğrafi Keşiflerle aşamalı olarak artan Avrupalı kolonizasyonu ortak Avrupa kimliğinin şekillenmesinde de işlevsel bir rol üstlenmiştir. Böylesi bir iddiayı sağlam bir şekilde payandalandırmak için başvurulabilecek en önemli referanslardan biri de şüphesiz ve belki de ilginç bir şekilde modern uluslararası hukukun kurucusu olarak nitelendirilen Hugo Grotious'tur. Öyle ki Hugo Grotious uluslararası hukukun temellerini attığı "Savaş ve Barış Hukuku" adlı eserinden önce kaleme aldığı çalışmalarında bir yandan Avrupalı kolonizasyonunu meşrulaştıran ama bir yandan da Avrupalı toplumlar nezdinde "biz-öteki" ayrımını belirginleştiren bir yaklaşım sergilemiştir.

Grotious dünya üzerindeki bütün toprakları Tanrı'nın insanoğluna bahsettiği nimetler olarak nitelemiştir. Fakat her nimetin belirli bir dinsel vazifeyi beraberinde getirdiğinden de hareketle bahse konu bu toprakların verimli bir şekilde işlenmesinin kutsal bir görev olduğundan da dem vurmıştır. Grotious'un bu yaklaşımına göre bahşedilen bu toprakları verimli bir şekilde işlemeyen halklar ise Tanrı'nın bu lütüfkârlığını kavrayamadıkları için hem Tanrı'ya karşı günah işlemektedirler hem de kendilerine bidayette verilen bu topraklar artık onların olmaktan çıkmıştır. Başka bir anlatımla bu toprakları daha verimli işleyebilecek olan toplumların deniz aşırı faaliyetleri aslında aksatılan bir Tanrı iradesini yerine getirmekten başka bir amacı taşımamaktadır. Söz konusu bu tasvirde verimli toprak işletme kabiliyetine sahip toplumlar Avrupa coğrafyasına yerleşirken kolonize edilmeleri meşru hale getirilenler Avrupa dışı coğrafyalardır (Çakmak, 2014: 7-8).

3.1.2. Rönesans ve Reformasyon Döneminde Avrupalılık

Avrupalı olma deyimi, Rönesans ve Reformasyon süreçlerine gelene kadar “Hristiyan-Batı” söylemiyle eşdeğeri. Reformasyon dönemi ile birlikte Hristiyanlığın birleştiriciliği düşüncesi, yerini akıl ve bilimle üretilen beşerî faaliyetlere bırakmıştır. Reformasyon Avrupa’da din üzerine yapılan değişikliklerin sürekliliğini vurgulamak amacıyla kullanılan bir kavram olmuştur. Rönesans ise akıl ve bilimde uygulanan yeniliklere dikkat çekerek Avrupa’yı dini kimlikten sıyrıp başka kavramlara yöneltmiştir. Bunun en somut örneğini “laiklik” kavramı vermektedir (Erdenir, 2010: 45).

Kelime anlamı yeniden doğuş olan Rönesans, insani gelişimi temele alarak ilerleme göstermiştir. Rönesans ve Reform süreçleriyle birlikte Avrupa kavramı siyasal bir boyut kazanmış ve bu dönemde Avrupa’da özgür düşünce ortamının varlığına çok önem verilmiştir. Asya için ise tam aksine geri kalmış toplum muamelesi yapılmıştır. Reformasyonla birlikte yaşanan çatışmalar sonucu Hristiyanlık dini önemini yitirmiş, kültürel bir boyut kazanmıştır. Bu dönemde seküler düşüncenin önü açılmış ve eserlerin birçoğu da bu doğrultuda ortaya konmuştur. Voltaire ve Machiavelli gibi düşünürler eserlerini Reformasyonun getirdiği bir takım ilkeler doğrultusunda vermişlerdir. Reformasyon süreciyle birlikte uhrevilikten dünyeviliğe doğru bir geçiş söz konusu olmuştur. Buradan hareketle Machiavelli’nin ahlak anlayışı, din üzerine kurulu bir ahlak anlayışından çok insan iradesine yani beşerî olana dayalı bir ahlak anlayışı olan Reformasyonla örtüşmektedir. Bu düşünce tarzı aydınlanmaya giden en önemli süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Özgöker ve Musaoğlu, 2016: 70-71).

Rönesans öncesi, Orta Çağ’ın karanlık dönemine denk gelen süre boyunca kilise ve papalık dünyevi olan her şeyin üzerinde bir güç olarak tanımlanmaktaydı. Kilise o dönemde her ne kadar dini söylemlerde bulunsa da, halkı dünyevi zenginlikten uzaklaştırmasına karşın ekonomik gücü de elinde bulundurmaktaydı. Halk bir süre sonra etkileşimden kaynaklı bilgi alışverişi sayesinde bu durumu sorgulamaya başlamış ve dinin aracı olarak inancın yanına akli da koymuştur. Akıl ile birlikte irade kavramı ortaya çıkmış ve bu da yine aydınlanmanın yolunu açan önemli bir süreç olmuştur (Aslan, 2009: 64). Böylece Rönesans ve Reformasyonla birlikte Avrupa halkları kilisenin aracılığı olmadan kendi iradeleriyle bir bütünlük kurmaya çalışmışlardır. Bu bütünlüğü tetikleyici faktör ise yine Türk milletine karşı duyulan kuşku olmuştur. Buradan hareketle ulus-devlet mantığı devreye girmiş ve modern devletin temelleri atılmıştır.

3.1.3. Aydınlanma Dönemi’nde Avrupalılık

Aydınlanma Çağı Rönesans ve Reformasyonun etkileriyle belirmiş olup XVIII. Yüzyılda gerçekleşmiş bir süreci kapsamaktadır. Bu dönemde Avrupa modern olma yolundaki ilk tohumlarını ekmiştir. Avrupa, Aydınlanma dönemi ile birlikte uygar toplum seviyesine ulaşmayı amaçlamış ve bunu da laiklik, sekülerleşme gibi paradigmalarda yüksek oranda başarmıştır. Bu durumun somut örneği ise Kırım savaşı sonrası gerçekleştirilen Paris Konferansı’nda (1856) yaşanmıştır. Bu

konferansta hazırlanan antlaşma metninde yer alan ibarede, hukukun Hristiyanlar arasındaki yerine değil de; uygar seviyeye ulaşmış toplumlar arasındaki yerine vurgu yapılmıştır. Buna bağlı olarak bu süreçten sonra ortaklık din çerçevesinde değil, hukuk çerçevesinde yapılmaya başlanmıştır. Hristiyanlığın önemi ise, toplumlarda yaptığı kültürel çağrışımlarla sınırlı kalmıştır. Fakat yine aynı dönemde Hristiyanlık zaman zaman birleşme aracı olarak yeniden kurgulanmak istenmiştir. Dönemin filozofu William Penn Avrupa ülkeleri için ortak bir pasaport çalışmasını öngörürken, aynı zamanda Türklerin karşısında birlik olmayı da öngörmekteydi. Hristiyan olmayanlara karşı ortaya konulmuş bu katı tavır, Avrupa Kimliği çerçevesinde ele alınmaktadır. Fakat söylenildiği gibi bu dönemde Hristiyanlık, Aydınlanma Çağı ile birlikte din temelli değil daha çok kültürel temelli olmaya başlamıştır (Erdenir, 2010: 44-47).

Günümüzde Avrupa'nın modern değerler üzerine inşa edilmesinin temelleri Aydınlanma Çağı'na dayandırılmaktadır. Aydınlanmayla birlikte meşruyetin temelini neye dayanacağı konusunda çözümler üretilmiş ayrıca birey ve devlet ilişkisi yeniden kurgulanmıştır. Dönemin düşünürlerinden olan Jean Bodin, *Six Livres de la République* adlı eserinde toplumsal sözleşme ile birlikte bireylerin egemenliklerini kendi iradeleriyle seçtikleri bir yöneticiye devrettiklerini ve bu şekilde bir düzen kurulduğunu belirtmiştir. Bu süreçten sonra yönetim, halkın rızası alınarak yapılmaktadır. Netice olarak Aydınlanma Çağı ile birlikte siyasi bakış açılarının yönü değişmiş olup insanın özgürlüğünü, iradesini ve yetki alanını temel alan fikirler üretilmiştir (Özgöker ve Musaoğlu, 2016: 69).

Buraya kadar betimlenen ve feodalizmin bağrından modern ulus devletin doğumunu tetikleyen gelişmeler neticesinde kimlik faktörü ulus devletlerin temel parametrelerinden biri haline gelmiştir. Örneğin, doğa bilimlerinde yakaladığı akıl temelli başarıyı toplumsal temelde de dizayn etmeyi amaçlayan Aydınlanma süreci siyasal iktidarı uhrevi olandan dünyevi olana kaydırmış ve dolayısıyla varsayımsal/dogmatik olarak konumlanan meşruyet anlayışı belirli bir ortak anlayışın/kavrayışın ürünü olmak durumunda kalmıştır. Başka bir anlatımla artık siyasal otoritenin meşru zemini dini bazı vecibelerin çıktısı olmaktan ziyade Aydınlanma süreci ile birlikte akli öncelenen insanoğlunda karşılığını bulmak zorunda kalmıştır. Öyle ki "İtalya'yı yarattık, şimdi sıra İtalyanlar'da" sloganı ancak ve ancak ortak kimlik çerçevesinde bir araya gelen yığınların ulus-devleti ayakta tutabileceği anlamına gelmektedir.

3.2. Ulus Devlet Sonrası Süreçte Ortak Kimlik Arayışı

Avrupa'da ulus devletlerin oluşmaya başladığı dönemden sonraki süreçte özellikle Akıl Çağı'nın da etkisiyle Modernizm sürecine girilmiştir. Modernizm süreciyle birlikte Avrupa'nın ilgi alanı din ekseninden sıyrılarak medeniyet ekseninde gelişme göstermiştir. Medeniyet eksenli olgular ise Avrupa'yı, Avrupa ve diğerleri şeklinde ikiye bölmüştür. Bu süreç en somut haliyle 1789 Fransız İhtilali ile karşımıza çıkmakta olup bu dönemde Avrupa'da Birlik düşüncesi birçok Avrupalı devlet tarafından kabul görmüştür (Karakuş, 2007: 15-17).

Ertuğrul Gazi AKSOY

Fransız İhtilali etrafında gelişen fikir akımları, Avrupa kavramını sahiplenirken özellikle “eşitlik, özgürlük, kardeşlik” sloganı Avrupa kavramında yeni çağrışımlar ortaya koymuştur. Oluşan bu yeni düzende Romantizm akımından etkilenen kimi gruplar, Avrupalılık kültürünün zedelendiğini düşünerek Hristiyan-Batı ikilisini yeniden inşa etmeye çalışmışlar fakat başarılı bir sonuç elde edememişlerdir. Şöyle ki yeni oluşan bu düzeni sahiplenmeyen kesimler, milliyetçilik fikrini reddederek ulus-devleti farklı kültürlerin çatışmasına neden olmakla suçlamaktadırlar. Dawson’dan aktarıldığına göre ulus-devlet yapılanmalarında bir araya gelen farklı kültürler, Avrupa kavramına da gereken değerin verilmesini engellemiştir (Erdenir, 2010: 49-50).

XIX. yüzyılın ilk yarısına gelindiğinde ise ulusalcı fikri benimsemiş yapılanmaların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu yapılanmaya ilk somut örnek ise Friedrich List tarafından ortaya konulan Alman Gümrük Birliği’dir. Bu birlik o dönem için tüm kıta devletlerini kapsayıcı nitelik taşımaktadır. Ekonomik temelli kurulan bu birlik bir süre sonra ise siyasal temelli bir birliğe evrilmiştir. Bu sürecin ardından yaşanan 1848 devrimleriyle birlikte her tabakadan kesime hitap eden ulusçuluk düşüncesi, bir süre sonra Avrupa halkları arasında çatışmalara neden olmuştur (Özgöker ve Musaoğlu, 2016: 77-78).

Avrupa’nın merkezîyetçi anlayışı, Doğu toplumları üzerinde baskı yaratmış ve bu toplumlara, gelişmek için mutlaka batının desteğinin olması gerektiği düşüncesini aşılamıştır. Bu süreçten sonra Avrupa misyonerlik faaliyetlerine hız kazandırmış ve doğu karşısında Hristiyan kimliğini yeniden kurgulamıştır (Yurdigül, 2007: 141). Mitteleuropa (Orta Avrupa) kavramının ortaya çıkmaya başladığı dönemde ise, Almanların, genişleme ve Avrupa’nın güvenlik stratejisi üzerine çalışmalarının olduğu görülmektedir. Mitteleuropa, coğrafi anlamın yanı sıra siyasal anlamda da Avrupa kimliğini ortaya koymuştur. Son olarak iki savaş arası dönemde de Avrupa’nın bütünlüğünü esas alan oluşumlara yer verilmiştir. Bu oluşumların en önemlisi hiç şüphesiz ki *Pan-Avrupa* düşüncesi olmuştur (Şen, 2004: 39-40).

3.2.1. Pan-Avrupa Düşüncesi

XIX. yüzyılda Kont Kalergi’nin ortaya koymuş olduğu Pan-Avrupa fikri, Avrupa’nın sınırlarının oldukça muğlak olduğu, bu sebepten dolayı da sınırların siyasal bir anlam taşıması gerektiği düşüncesini içermektedir (Şen, 2004: 59). Kalergi, Pan-Avrupa düşüncesi çerçevesinde bir birlik kurulması gerektiğini ve bu birliğinde Britanya ve Rusya arasında olması gerektiğini savunmuştur. Bunun nedenini ise Britanya’nın Avrupa ve Amerika arasında ilişkileri düzenleyici rol oynayacak güce sahip olmasıyla açıklamaktadır (Özgöker ve Musaoğlu, 2016: 83).

Şüphesiz Kalergi’nin Britanya’ya düzenleyici bir rol atfetmesi bahse konu devletin coğrafi konumuyla da yakından ilintilidir. Zira Avrupa coğrafyası göz önüne alındığında Britanya’nın bir Avrupa devleti olması hasebiyle kıta Avrupa’sından ayrıldığı görülmektedir. Britanya’nın bu coğrafi konumu devletin ve toplumsal yapının gelişiminde öylesine ayırt edici bir rol üstlenmiştir ki hem ulus devlet ile eşgüdümsel olarak ortaya çıktığı varsayılan kapitalizm bu coğrafyada yeşermiş hem

de feodal aristokrasinin burjuva karşısındaki yenilgisi ilk olarak bu coğrafyada ortaya çıkmış ve Kıta Avrupa'sına yayılmıştır. Öz bir şekilde ifade etmek gerekirse Britanya'nın coğrafi olarak ayrıksı konumu onun yaşadığı siyasi, toplumsal ve sosyal aşamaları kıta Avrupa'sına ihracını kolaylaştırmış buna karşılık ithalatını zorlaştırmıştır(Öncü ve Cevizliler, 2015: 15-17).

Avusturyalı bir diplomat olan Kont Kalergi 1922'de Bonn'da yayınladığı bir bildiride Pan-Avrupa Hareketinin kurulmasını teklif etmiştir. Bir yıl sonra 1923'te ise aynı adla bir kitap yayınlamıştır. Bu bildirisinde ulusal egemenliklerden Avrupa Birliği lehine feragatte bulunulması gerektiğini ifade etmiştir. 1927 yılında ilk Pan-Avrupa Kongresi toplanmış ve bu kongre Fransız dışişleri başkanlığında yürütülmüştür. Kont Kalergi'ye göre bu birlik, dünyada Sovyetler, İngiltere ve ABD gibi güçler karşısında bir başka güç olarak çıkacaktır. Bu da ancak Fransa ve Almanya'nın bir araya gelmesi ile mümkündür. Ancak Kalergi'nin bu tahayyülüne rağmen Rusya Bolşevik Devrimi ile birlikte bu oluşuma karşı olduğunu fiili bir şekilde belirtmiştir. Dolayısıyla Rusya, Pan-Avrupa düşüncesine dâhil edilene dek Doğu Avrupa kendisini Rusya'dan sakınmıştır. Nihayetinde Pan-Avrupa hareketiyle ulus-üstü bir yapı kurmak amaçlanmış olmakla birlikte bu oluşum bugünkü Avrupa Birliği'nin de temellerinin atıldığı en önemli göstergesi olmuştur (Çoban, 2008: 24-25).

4. Avrupa'nın "Öteki" Algısı

Kimlik denilen olgu, kişinin ne olmadığına dair ortaya konulan gerçekliklerden ibarettir. Derrida'ya göre kimliklerin oluşması, ancak farklı bir kimliğin varlığına bağlıdır. Öteki olmadığı takdirde kimlikler sığ kalacak ve yorumlanamayacaktır. Aynı şekilde Avrupa da kendi ötekisini yaratarak bir kimlik oluşturmaya çalışmış ve bunu Müslümanlar ve Türkler üzerinden gerçekleştirmiştir. Özellikle VII. yüzyılda İslam karşıtlığı üzerinden gelişen Avrupa kimliği, Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlığı kabul etmesiyle başlamış bir süreç olagelmıştır. Rönesans ve Aydınlanma dönemleriyle birlikte uygar toplum seviyesine ulaşmayı amaçlayan Avrupa için medeni olmayan toplumlar öteki olarak algılanmıştır. Avrupa'da zamana ve algıya göre değişen ötekilik, her dönem için farklı bir anlam ifade etmiştir (İnanç, 2016: 156-159).

Avrupa kimliğinin temelinde bir ikilik söz konusudur. Avrupa'yı Avrupa yapan temel argüman da budur. Geçmişten günümüze kadar süregelen Avrupalılık, kimi zaman demokrasiyle baskıyı, kimi zaman da yasal olanla yasal olmayanı aynı anda uygulamış bir olgu olmuştur. Roma ve Antik Yunan kültürlerini bir arada bulunduran Avrupa bu yönüyle de hem dünyeviliği hem de uhreviliği içerisinde barındırmaktadır (Özgöker ve Musaoğlu, 2016: 39-40). Avrupa'da ulus-devletlerin oluşmasıyla birlikte farklı yapıları içerisinde bulunduran topluluklar ortaya çıkmıştır. Bu süreçten sonra ise bu topluluğa dâhil olmayanlar tehdit algısı oluşturmaya başlamışlardır. Ulus bilinci, içerisinde bulunan farklılıkları bir potada eritirken, "biz" kavramını yaratmış olup aynı zamanda kendisinden farklı gördüğü "öteki" kavramını da beraberinde gündeme getirmiştir(Yurdigül, 2007: 25-26).

Sonuç Yerine: Avrupa'nın Ötekileri, Müslümanlar ve Türkler

Avrupa'da kimlik bilinci, o kimliğe karşı herhangi bir tehdit algılamasında daha da güçlenmektedir. O tehdit ortadan kalktığında ise "biz" olgusu zayıflamaktadır. Avrupa kendi kimliğini kendisinden farklı olanla iletişim içerisine girerek kurmaktadır. Özellikle Müslümanların Fransa Gaulle'nin (Galya) güney kısmını ele geçirmesi ve Türklerin Viyana kapılarına dayanmaları sonucunda Avrupa kimliği savunucuları daha da kenetlenmiş, bu süre içerisinde aynı şekilde Müslümanlar ve Türklerde aidiyetlik tanımlamalarını yapmışlardır. Buna bağlı olarak ötekileştirme eyleminin karşılıklı bir süreç içerisinde gerçekleştiği belirtilmelidir. Avrupa'nın Türkleri ötekileştirme eylemleriyle birlikte aynı şekilde Osmanlı da Avrupa'yı ötekileştirmiştir. Fakat özellikle Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden itibaren Batının örnek alınmasıyla beraber, Avrupa Osmanlı Devleti için "etkili öteki" konumunda seyretmiştir.

Orta Çağ'ın karanlık döneminden itibaren İslamiyet Avrupa'nın ötekisi olarak belirtilmiş olup özellikle 1950'lerden itibaren Avrupa'ya işçi göçünün yaşanmasıyla birlikte Müslümanları daha iyi tanıma fırsatı bulan Avrupa bu süreçten sonra Müslümanlık ve göçmenlik kavramını aynı çerçevede kullanmıştır. Avrupa'nın bu nitelendirmesi tehdit algısını da beraberinde getirmiştir. Bu süreci izleyen bir diğer önemli olay ise 11 Eylül 2001 saldırısıdır. Bu tarihten itibaren Avrupa'da İslamofobi zirve yapmış ve Müslüman kökenli göçmenler potansiyel bir terörist olarak algılanmaya başlanmıştır. Ezcümle, öteki algısı Türkiye'nin ve Avrupa'nın ilişkilerin temel etken olmuştur. Aynı şekilde bugün Türkiye-Avrupa Birliği üyelik süreci de öteki üzerinden ilerlemektedir. Dolayısıyla tarafların bu algılamaları, dini temelli korkuların ideolojik düşüncelere bürünmesiyle oluşmuş ve müzakereden çok mücadele içerisinde olacaktır.

Kaynakça

Akdemir, Erhan. (2013). *Avrupa Birliği'nde Kimlik, Kültür Tartışmaları ve Türkiye*. Ekin Basım ve Yayıncılık, Bursa.

Aslan, Cemile. (2009). *Avrupa Kimliği Oluşumuna Türk Kimliğinin Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara.

Birekul, Mehmet. (2009). Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeliğine Karşı Avrupa'da Yükselen Kültürcü Söylem ve Din Faktörü: Avrupa Basınından Okumalar. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 28 (28).

Çakmak, Haydar. (2014). *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri*. Barış Kitap, Ankara.

Çoban, Filiz. (2008). *Avrupa Kimliğinde Türkiye'nin Yeri: Avrupa'daki Türk İmgesinin Avrupa Birliği Üyeliğine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Delanty, Gerard. (1995). *Inventing Europe, Idea, Identity, Reality*. Macmillan, London.

Avrupa Kimliğinin Oluşumu ve Evrimi

Erdenir, F. H. Burak. (2010). *Avrupa Kimliği, Avrupa Birliği'nin Yarım Kalan Hikâyesi*. Alfa Basım ve Yayıncılık, İstanbul.

Geary, Patrick J. (2003). *The Myth of Nations: The Medieval Origins of Europe*. Princeton University Press, Princeton.

İnanç, Hüsamettin. (2016). *Avrupa Birliği'ne Entegrasyon Sürecinde Türkiye'nin Kimlik Problemleri*. Adres Yayınları, Ankara.

Karakuş, Can. (2007). *Avrupa Birliği'nde Kimlik: "Avrupa Birliği Kimlik Tanımlama Mekanizmasının İncelenmesi"*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.

Öncü, Ali Servet, ve Cevzilliler, Erkan. (2015). Avrupa Bütünleşmesi İçin Önemli Bir Adım: "Avrupa Konseyi" ve Türkiye'nin Konseye Üyeliği Meselesi. *Gazi Akademik Bakış*, 13 (7).

Övet, Talha. (2007). Avrupa 'Öteki'si. *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 11.

Özgöker, Uğur, ve Musaoğlu, Neziha. (2016). *Avrupa Kimliği Kurgusu*. Paradigma Akademi Yayınları, İstanbul.

Renger, Almut-Barbara. (2014). Tracing the Line of Europa: Migration, Genealogy, and the Power of Holy Origins in Ancient Greek Narrative Knowledge and Cultural Memory. *History and Anthropology*, 25 (3): 356-374.

Şen, Seyhan. (2004). *Avrupa Birliği'nde Kimlik Sorunu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara

Yurdigül, Yusuf. (2007). *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Ulusal Kimlik Olgusu ve Ulusal Kimliğin Televizyon Haberlerinde Sunumu*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Yurdusev, A. Nuri. (1997). Avrupa Kimliğinin Oluşumu ve Türk Kimliği. *Türkiye ve Avrupa*, (Ed.) A. Eralp. İmge Kitabevi, Ankara.

Extended Abstract

The states of the continent of Europe, defined as imperial is throughout history, have colonized many communities since the 4th and 5th centuries and considered their own society different and superior to other societies in all circumstances. This situation is also closely related to the economic power that comes from the colonialism of Europe. This process, which was started with the crusades in Europe, brought about an attitude towards Muslims. In Europe, especially after the Second World War, it is seen that the idea of united Europe was adopted within the framework of the idea of nationalism. Although some formations were set up in the way of moving from here, it was not very successful in that period. However, the Pan-European idea put forward by Richard von Coudenhove-Kalergi in the 19th century found a lot of support during the period and political boundaries were envisaged for Europe, whose geographical boundaries were not clear. It is the first time that a transnational structure has

Ertuğrul Gazi AKSOY

been established with the idea of Pan-Europe and the foundations of the European Union have been laid with these processes.

The historical periods of the story of being “European” are mentioned in the study, in which the formation process of the notion of Europeanism is dealt with especially with the turning points of Europe, and it is emphasized that the formation process of the European Union covers the values that European states have. These values, which are particularly focused on the intellectual gains that Europe has, are explained in the study as law-based values associated with individuals. The concept of Turkishness, which has been associated with the perception of Islam since the Turkish society dominated the Mediterranean, has created a perception of potential threat by the European People. The main reason for this situation is the mismatch of interests. Turks and Muslims, who have been perceived as the “constant other” of Europe for centuries, are not considered European, neither geographically nor culturally, nor have had difficulties in the process of joining the European Union. These societies, often excluded because of their religious and cultural identity, were seen as completely alienated from their European identity and othered in this direction. This is evident in many works of art and writings in Europe. In addition, many philosophers in Europe also have negative statements about the Turks that can not be ignored. In today’s world, such examples are often encountered.